

ІВАН СІРКО – КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК

«...Коли народилося це дитя, повитухи заголосили, а мати знепритомніла. Дяк, який зайшов похрестити дитину, відмовився брати її на руки, перехрестив здалеку і втік. А той, хто усіх налякав, навіть не заплакав, він лежав на столі і бавився шматком пирога, а потім на очах у переляканих батьків з'їв його. Хлопчик народився із зубами». Так починається біографія одного з найвидатніших і найзагадковіших кошових отаманів Запорозької Січі – Івана Сірка. За давнім повір'ям вважали, що дитина, народжена із зубами, в майбутньому буде вбивцею, тому налякані селяни порадили батькам позбутися немовляти. Та Івана рятує батько, він урочисто виносить його до натовпу і проголошує: «Цими зубами малий гризтиме ворогів!». Люди тоді навіть і не підозрювали, що через декілька років це немовля стане справжнім дияволом, перевертнем, якому буде підвладний час.

Звідки у зубастого немовляти могла взятися така нелюдська сила? Іван був родом із невеликого козацького села Мерепа, що на Харківщині, з сім'ї звичайного січового козака на прізвисько Половець. Та Іванові жилося нелегко, з ним з самого дитинства коїлися якісь дивні речі: то від його погляду впаде тарілка, то скисне молоко. Тож сусіди не дозволяли дітям гратися з ним, а між собою називали його «Чортовим сином», якого бояться навіть сільські собаки. Але сам Іван у дитинстві був дуже малим і хворобливим хлопцем. Він не розумів, чому люди обходять його стороною. Але чим дорослішим він ставав, тим більше прагнув довести, що він такий самий, як і інші, але діти лише сміялися з нього. І от в ніч на Івана Купала хлопець зникає і повертається лише за три дні, у подраній свиті, і тілом, вщент вкритим рубцями. Що з ним трапилось, Іван не розповів нікому, а під сорочкою ховав маленький сірий клубок шерсті – вовчєня. Через декілька років він розкаже своїм синам, як цілу ніч блукав, сам не знаючи де, аж доки не натрапив на лісову галявину, вкриту місячним світлом, а на ній – вовчиця, яка кинулась на нього як на ворога. Він кричав закривавлений, але міцно тримав її за горло, потім стало тихо, він зрозумів, що задушив вовчицю голими руками, а коли отямився, то почув скавчання: це було мале вовчєня, яке Іван забрав із собою. І з того часу він почав називати себе «Сірком – названим братом вовка».

Після цього Сірка в селі почали називати перевертнем. Цей термін існує вже понад дві тисячі років. У Причорномор'ї існувало плем'я людей-вовків, вперше про яке згадує Геродот. В одній зі своїх праць він пише, що взимку вони перетворювались на вовків, а називають вони себе волхвами. В образ звіра вони втілюються, надягаючи вовчу шкіру. Перед боєм доводять себе до нестями ритуальними танцями. У бій біжать першими, виючи по-вовчому. А на полі бою падають не від ран, а від втоми. Після хрещення Русі волхви зникли. Але час від часу князям повідомляють, що на території степів інколи бачать загони кочівників, яких татари назвали козаками, що в перекладі означає «вільна людина», «безсмертний захисник неба». Козаки оселяються на кордонах Русі, де постійно змушені відбивати напади татар, і тому вони формують військо, потрапити до якого можна було лише після складання іспиту на виживання.

Коли Сірку виповнилося 12 років, в його селі з'явилися запорожці. Козаки розповіли, що за дніпровськими порогами лежить острів Хортиця, і що той, хто зможе доплисти до нього, перетнути небезпечні підводні пороги і пройти всі іспити, стане козаком. На острові новачків перевіряли характерники, які були нащадками волхвів. Коли Іван почув про них, то зрозумів: в ньому живе така ж магічна сила. Він, попри все, прагнув потрапити на Хортицю і навчитися керувати цією силою, щоб більше ніхто не смів з нього насміхатися. Хлопець попросив козаків, аби ті забрали його з собою, але у відповідь почув лишень докори та насмішки, мовляв, він дуже малий та кволий. Та Сірко був у розпачі, адже йому остогидло рідне село, тоді козаки й сказали йому: «Якщо зможеш перепливти дніпровські пороги, то візьмемо тебе до війська». Хлопець сприйняв це буквально. Коли козаки повернулися зі своєї подорожі, то вони не могли повірити своїм очам: в ущелині між двома скелями, одразу за тринадцятим порогом, на них вже чекав той самий сільський хлопчик зі своїм вовком. Тоді козаки й зрозуміли, що слабкий на вигляд малий володіє якимись особливими знаннями, тому на Хортиці його привели до особливих вчителів, до характерників. Характерники дали Івану багато вмінь, зокрема вміння зупиняти час. Хлопцю зав'язали очі і змусили бігти щосили і стрибнути з прірви, буцімто під час польоту тіло відділяється від душі, і людина може керувати часом. Іван вдало склав цей іспит, і це не завдало ніякої шкоди його здоров'ю, адже козаки завчасно намостили на дні прірви купу сіна, про яку хлопець нічого ніколи не знав. Але це був далеко не кінець, адже характерники були універсальними воїнами, яких дуже жорстоко загартовували. Їх обливали холодною водою, потім залишали зв'язаними під палючим сонцем, а вночі вивозили до лісу, де на них зненацька нападали, і тоді у стані повного знесилення вони

демонстрували небачені до цього здібності. Пізніше вони могли досягати цього стану завдяки медитації, а своє мистецтво бою вони назвали «Спасом».

Коли Сірку виповнилося 15 років, про нього заговорили в козацькому війську, мовляв, сам чорт в кущах за очеретом пропонував Сірку віддати душу в обмін на гетьманську булаву, але замість відповіді хлопець дістав рушницю і вистрілив у чорта, який, поранений, мликнув у воду. Згодом це місце поблизу Запоріжжя назвали Чортомлик. Сірко провів на Січі 7 років, перейнявши від характерників їхні знання, а наприкінці отримав ще одне завдання – знайти секрет безсмертя: місяць прожити в пустелі без їжі та води. Для цього Сірко вирушив у оleshківські піски. Після 5 днів блукань у нього закінчилась вода, а на шостий день з'явилися видіння. Іван бачив дівчину-козачку, яка ніби кликала його за собою, і він поповз за нею, не притомлячи, а потім відчув, як дівчина вклала йому до руки якусь рослину і зникла. На світанку Іван опритомнів, і у нього в руці були якісь засушені квіти. З'ївши одну із них, він відчув, як до нього повертаються сили, він не відчував ні голоду, ні спраги. Сірко повертався на Січ стомлений, він виконав останнє завдання наставників, тож тепер став характерником, і мав неабияку силу і знання, і ніхто більше не наслідився сміятися з нього як колись.

Повертаючись до свого села, Сірко побачив дівчину, в яку відразу ж закохався, зробивши чи не найбільшу помилку в своєму житті, адже його вчителі попереджали, що якщо він одружиться, то його душа розірветься на дві частини, і він втратить свою магічну силу. Але Сірко ослухався, і вже за тиждень він одружується з козачкою на ім'я Софія.

1646 рік. Багато років французькі війська не можуть відвоювати форт Дюнкерк в іспанців, які його захопили. Тоді французький кардинал звернувся за допомогою до козаків-характерників, про яких він чув від мандрівників. І тоді фортецю, яку французи не могли захопити впродовж 30 років, Сірко взяв всього за три години. За це вдячні французи поставили йому пам'ятник на березі Ла-Маншу, а в Україну він повернувся героєм.

У перервах між битвами, один раз на сім років, Сірко приїздить додому, де на нього терпляче чекає дружина Софія. Від цих гостей у родині Сірка народжується четверо дітей – двоє синів та дві доньки. Вони чекають на батька, з ними він м'який та люблячий, але вороги знають іншого Сірка – «Урус Шайтана» (українського люцифера). За 35 років отаман виграв більше сотні битв і не програв жодної. Кажуть, що з настанням ночі Сірко перетворювався на вовка і в цій подобі вивчав розташування ворожих сил, проникав до їх табору, а зранку, будучи в подобі людини, вів свою ватагу в бій. Саме тому татари прозвали його «руським дияволом». Вони молилися в мечетях на його загибель і засилали на Січ найманих вбивць, але все марно. Сірко не отримав навіть і подряпини. Тоді вороги вирішують знищити його душу. Доки Сірко був у поході, загін турків примчав до його рідного села, де мешкала дружина та діти отамана. Коли Сірко повернувся додому, то не впізнав села: хати були вщент спалені, а дружина і сини вбиті. Турки вразили його в найслабше місце, він обійняв мертвих дружину та синів і вперше в житті заплакав. Після цього він збирає останній похід проти турків, велике військо рухається до Криму. Дорогою військо спалює міста та вбиває полонених. Після битви Сірко повернувся до рідного села, помстився за родину, але це не принесло йому полегшення. І він зрозумів, що його життя втратило сенс. І тоді він сам собі змайстрував труну, ліг у неї і став чекати смерті. За декілька днів він таки помер, так і нікому не передавши своєї сили, але залишивши заповіт: «Хто сім років поспіль перед Великоднем носитиме жменю землі на мою могилу, отримає таку ж силу, як і я», а ще наказав: «Коли прийдуть лихі часи, відкрийте мою труну, візьміть мою правницю та йдіть з нею до бою».